

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.01.1998, sp. zn. 1 Odon 82/97, ECLI:CZ:NS:1998:1.ODON.82.1997.1

Číslo: 57/1998

Právní věta: Zastavit řízení ve věcech obchodního rejstříku z důvodu zpětvzetí návrhu na zahájení řízení (§ 96, § 208, § 222 odst. 2 o. s. ř.) je možné, jen jestliže z jiných procesních ustanovení nevyplývá povinnost soudu v tomto řízení pokračovat. Takovým jiným procesním ustanovením je ustanovení § 200a odst. 2 o. s. ř. (ve spojení s ustanoveními § 81 odst. 1 a 3 o. s. ř., § 27 odst. 2, § 28 odst. 5 a § 32 obch. zák.), které ukládá rejstříkovému soudu povinnost zahájit řízení i bez návrhu, má-li být dosažena shoda mezi zápisem v obchodním rejstříku a stavem skutečným.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.01.1998

Spisová značka: 1 Odon 82/97

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rejstřík obchodní

Předpisy: 99/1963 Sb. § 96
§ 200a odst. 2

Druh:

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 57

Zastavit řízení ve věcech obchodního rejstříku z důvodu zpětvzetí návrhu na zahájení řízení (§ 96, § 208, § 222 odst. 2 o. s. ř.) je možné, jen jestliže z jiných procesních ustanovení nevyplývá povinnost soudu v tomto řízení pokračovat. Takovým jiným procesním ustanovením je ustanovení § 200a odst. 2 o. s. ř. (ve spojení s ustanoveními § 81 odst. 1 a 3 o. s. ř., § 27 odst. 2, § 28 odst. 5 a § 32 obch. zák.), které ukládá rejstříkovému soudu povinnost zahájit řízení i bez návrhu, má-li být dosažena shoda mezi zápisem v obchodním rejstříku a stavem skutečným.

(Usnesení Nejvyššího soudu 18. 1. 1998, [1 Odon 82/97](#))

Vrchní soud v Praze svým usnesením z 21. 2. 1997 zrušil usnesení Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 18. 4. 1996 a zastavil řízení. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že uvedeným rozhodnutím rejstříkový soud zamítl návrh na povolení výmazu způsobu jednání jednatelů jménem společnosti; ostatní navrhované zápisy vyplývající ze vstupu společnosti do likvidace povolil. Z doručenky

založené ve spisu zjistil odvolací soud, že usnesení soudu prvního stupně bylo uloženo na poště „dne 29/4 ml. 411“ a dne 2. 5. 1996 bylo převzato adresátem. Vzhledem k nečitelnosti, nejasnosti celého data uložení je nutno považovat za den doručení den 2. 5. 1996. Proti rozhodnutí soudu prvního stupně podala společnost včas odvolání, přičemž v soudním spisu je pouze jeho xerokopie. Podáním došlým soudu dne 11. 10. 1996 vzala společnost zpět návrh na zahájení řízení, doručený soudu dne 8. 11. 1995. Odvolací soud proto rozhodnutí soudu prvního stupně v souladu s ustanoveními § 222 odst. 2 o. s. ř. a § 208 o. s. ř. zrušil a řízení zastavil.

Usnesení odvolacího soudu napadla dovoláním společnost, jejímž jménem jednal J. P. Jako důvod dovolání uvedla nesprávné právní posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.). Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatelka v tom, že se odvolací soud nezabýval hodnocením podání učiněných ve věci, zejména odvoláním ze dne 17. 5. 1996 a zpětvzetím návrhu ze dne 11. 10. 1996, jejich právními účinky a vzájemným vztahem a že „nezhodnotil skutečnost, že usnesení Krajského obchodního soudu v Praze bylo již opatřeno doložkou právní moci.“ Předpokladem postupu podle ustanovení § 222 odst. 2 a § 208 o. s. ř. je podle mínění dovolatelky řádné podání odvolání, tj. jeho podání někým, kdo je k podání odvolání oprávněn, a dále zpětvzetí návrhu způsobem nevzbuzujícím pochybnost o jeho obsahu a smyslu. V daném případě směřovalo odvolání k té části rozhodnutí, kterou soud vyhověl návrhu, a nebylo tedy přípustné; soud proto o něm měl rozhodnout podle ustanovení § 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Pokud jde o podání ze dne 10.10. 1996, nemůže jako zpětvzetí návrhu obstát, neboť je ve světle usnesení soudu prvního stupně ze dne 27. 6. 1996 pouze jakýmsi osvědčením obsahu vůle, projevené podáním označeným jako odvolání, a ani v případě, že by bylo bezvadné, by nezakládalo možnost postupu podle ustanovení § 222 o. s. ř., když nebylo podáno řádné odvolání.

Dovolatelka dále dovozovala, že výzva soudu ze dne 27. 6. 1996 zdaleka přesahuje rámec pouhé výzvy k doplnění či upřesnění podání, když připouští, aby účastník řízení opravil své podání „na druhý pokus“ a zcela nepřipustným způsobem nahradil již provedený procesní úkon jiným úkonem s odlišným právním důsledkem.

Nejvyšší soud svým usnesením zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. b) o. s. ř..

Z dokladů založených ve spisu dovolací soud zjistil, že návrhem doručeným soudu dne 8. 11. 1995, datovaným dne 2. 11. 1995, se domáhala G., spol. s r. o., povolení zápisu výmazu dosavadního obchodního jména a způsobu jednání jednatelů jménem společnosti a zápisu obchodního jména s dovětkem „v likvidaci“, likvidátora a způsobu jeho jednání jménem společnosti. Návrh podepsal J. P., jednatel společnosti, když podle společenské smlouvy jednatelé, kterými jsou M. Č. a J. P., „zastupují společnost navenek ve všech záležitostech samostatně, avšak v případě dispozice, kde hodnotil plnění činí více než 200 000 Kč, je nezbytné k právnímu úkonu připojit i podpis druhého jednatele.“

Usnesením ze dne 18. 4. 1996 rejstříkový soud návrh na povolení výmazu způsobu jednání jednatelů jménem společnosti zamítl; ostatní navrhované zápisy povolil. Dne 17. 5. 1996 podle podacího razítka byl doručen krajskému obchodnímu soudu osobně přípis, označený jako odvolání, který podepsali oba jednatelé, formulovaný takto: „Odvoláváme se proti rozhodnutí Krajského obchodního soudu v Praze k likvidaci G., s. r. o., se sídlem v P. – K. Důvodem našeho odvolání je usnesení valné hromady G., s. r. o., ze dne 14. 5. 1996, která rozhodla, že na základě předložené účetní výsledovky za rok 1995, kterou předkládáme, je obchodní společnost G., s. r. o., schopna další činnosti.“ Přípis je

ve spisu založen pouze v neověřené fotokopii, předané podle protokolu ze dne 27. 6. 1996 likvidátorem společnosti, když podle záznamu na č. l. 17 odvolání na obchodní soud do „dnešního dne“ (záznam však není datován) nedošlo a „není údaj ani v počítači o evidenci pošty.“ K fotokopii „odvolání“ je připojena neověřená fotokopie zápisu z jednání valné hromady dne 14. 5. 1996, kde se však pouze konstatuje, že valná hromada, na které byli přítomni oba společníci, odsouhlasila účetní „uzávěrku“ za rok 1995.

Dne 13. 6. 1996 byl doručen na Krajský obchodní soud v Praze přípis podepsaný M. Č., ve kterém se uvádí, že „odvolání“ podepsal na základě příslibu druhého společníka J. P., že od něj „převezme“ jeho podíl na společnosti. Ten však příslib nesplnil. Závěrem přípisu se uvádí: „Paní doktorko, na základě uvedených skutečností Vás prosím, abyste, pokud je to možné, neakceptovala odvolání proti usnesení z 18. 4. 1996 a potvrdila platnost tohoto usnesení.“

Krajský obchodní soud v Praze usnesením ze dne 27. 6. 1996 vyzval společnost, aby návrh, který došel soudu dne 17. 5. 1996, doplnila do 10 dnů od doručení usnesení tak, že jasně sdělí, „zda odvoláním došlým soudu dne 17. 5. 1996 míní zpětvzetí návrhu došlého soudu dne 8. 11. 1995“ a „zda podáním došlým soudu 13. 6. 1996 míní zpětvzetí druhého návrhu (vstupu do likvidace)“; uložil také zaplacení poplatku za odvolání, s poučením podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. Doklad o doručení tohoto usnesení není ve spisu založen.

V podání doručeném soudu dne 11. 10. 1996, podepsaném oběma jednatelem, přičemž podpisy jednatelů jsou úředně ověřeny Městským úřadem v S., společnost uvedla, že se podáním doručeným rejstříkovému soudu dne 8. 11. 1995 domáhala změny obchodního jména, povolení vstupu do likvidace, zápisu likvidátora a způsobu jeho zastupování za společnost, včetně výmazu původního obchodního jména a způsobu zastupování jednatelů za společnost. Usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 18. 4. 1996 byl povolen v oddílu C vložky č. 8586 výmaz Obchodního jména G., spol. s r. o., a povolen zápis obchodního jména G., spol. s r. o. v likvidaci, a statutárním orgánem – likvidátorem byl jmenován J. N., bytem v P. – V.; zapsán byl i způsob jeho jednání za společnost. Proti tomuto rozhodnutí, doručenému dne 2. 5. 1996, bylo podáno v zákonné lhůtě (dne 17. 5. 1996) odvolání, které nebylo odůvodněno.

Dopisem došlým soudu dne 13. 6. 1996 se M. Č., jednatel společnosti, nepřesně vyjádřil k otázce dalšího postupu ve věci řízení o odvolání.

Usnesením z 27. 6. 1996, doručeným dne 1. 10. 1996, byla obchodní společnost vyzvána k doplnění návrhu ze dne 17. 5. 1996 ve smyslu vysvětlení, zda odvoláním doručeným soudu dne 17. 5. 1996 bylo míněno zpětvzetí návrhu, došlé soudu 8. 11. 1995, a dále zda dalším podáním ze dne

13. 6. 1996 je míněno zpětvzetí druhého návrhu.

V intencích usnesení ze dne 27. 6. 1996 bylo doplněno a vysvětleno podání takto: „Obsahem našich podání jsme měli na mysli zpětvzetí původního návrhu a zastavení řízení ve věci.“ Dále společnost navrhla „aby krajský obchodní soud zpětvzetí návrhu připustil a řízení zastavil“.

Podáním doručeným soudu dne 18. 10. 1996 uhradila společnost vylepenými kolky poplatek z odvolání. Podání podepsal M. Č.

Podáním doručeným rejstříkovému soudu dne 27. 11. 1996 sdělil J. P., že jednoznačně trvá na svém návrhu ze dne 2. 11. 1995 o vstupu společnosti G., s. r. o., do likvidace. Pokud by byl podán návrh na odvolání bez jeho ověřeného podpisu, jde o svévolný akt ze strany jeho společníka M. Č. Vzhledem k tomu, že se neúčastnil žádného doplnění odvolání, „vyjádřeného“ v usnesení soudu ze dne 27. 6. 1996, má za prokázané, že odvolací řízení je zastaveno. Podpis J. P. je úředně ověřen Městským

úřadem v S.

Dovolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že jak podání doručené soudu dne 17. 5. 1996, tak i podání doručené dne 13. 6. 1996 jsou do té míry nejasná, že vyžadují doplnění. Podání ze dne 17. 5. 1996 je sice označeno jako odvolání, není však odůvodněno a není z něj patrné, čeho se odvolatelka domáhá. Z obsahu podání doručeného soudu 13. 6. 1996 nelze jednoznačně dovodit, co je jeho účelem. Soud prvního stupně tedy postupoval správně, když v souladu s ustanovením § 43 o. s. ř., k takovému doplnění vyzval. Z výzvy soudu je jasně patrné, která podání má navrhovatelka doplnit. Jednoznačně je formulován též dotaz soudu, zda podání ze dne 17. 5. 1996 má soud považovat za zpětvzetí návrhu ze dne 8. 11. 1995, datovaného dne 2. 11. 1995, kterým se domáhala společnost povolení zápisu výmazu dosavadního obchodního jména a způsobu jednání jednatelů jménem společnosti i zápisu obchodního jména s dovětkem „v likvidaci“, likvidátora a způsobu jednání jménem společnosti. Je pravdou, že ve vztahu k podání ze dne 13. 6. 1996 není výzva formulována zcela jednoznačně, když soud požaduje upřesnění, zda jím společnost míní zpětvzetí „druhého“ návrhu, který pak dále označuje jako „vstup do likvidace.“ Dovolací soud však dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že podáním ze dne 10. 10. 1996 reagovala společnost na výzvu soudu tak, že jednoznačně vyjádřila vůli vzít návrh na zahájení řízení v projednávané věci zpět, je formulační nepřesnost ve výzvě soudu prvního stupně pro rozhodnutí ve věci nepodstatná.

V podání ze dne 10. 10. 1996 společnost uvedla, že jak podáním doručeným soudu dne 17. 5. 1996, tak i podáním doručeným dne 13. 6. 1996 měla na mysli „zpětvzetí původního návrhu a zastavení řízení ve věci“; navrhla, aby soud zpětvzetí návrhu připustil a řízení zastavil. V tom směru nevzbuzuje podání z 10. 10. 1996 žádné pochybnosti.

Podle ustanovení § 208 o. s. ř. lze vzít návrh na zahájení řízení zpět i poté, co již ve věci rozhodl soud prvního stupně, pokud jeho rozhodnutí není dosud v právní moci. S otázkou, kdy rozhodnutí soudu prvního stupně nabylo právní moci, se v odůvodnění svého rozhodnutí vypořádal již dovolací soud a dovolací soud se s jeho závěry v tomto směru ztotožňuje. Na tom nic nemění to, že soud prvního stupně opatřil nesprávně své rozhodnutí doložkou právní moci.

Pokud jde o podání doručené dne 17. 5. 1996, není ani z podání ze dne 10. 10. 1996 zřejmé, zda je společnost nadále považuje za odvolání s tím, že se následně rozhodla vzít návrh na zahájení řízení zpět, nebo zda je k výzvě soudu upřesnila v tom směru, že jím míní zpětvzetí návrhu od samého počátku. Dovolací soud, jak je patrné z jeho rozhodnutí, posoudil podání z 17. 5. 1996 jako odvolání a na základě zpětvzetí jasně deklarovaného v podání ze dne 10. 10. 1996 o něm rozhodl podle ustanovení § 222 odst. 2 o. s. ř. Přitom však, ať by posoudil dovolací soud podání doručené dne 17. 5. 1996 kterýmkoli z obou možných způsobů, výrok rozhodnutí o tomto podání by byl vždy výrokem, kterým se rozhoduje o zpětvzetí návrhu, jak plyne z ustanovení § 222 odst. 2 o. s. ř. Pro rozhodnutí ve věci tedy bylo zcela nepodstatné, zda navrhovatelka zamýšlela podáním doručeným dne 17. 5. 1996 podat odvolání či vzít zpět návrh na zahájení řízení.

Tvrzení dovolatelky uvedená v dovolání tedy správnost napadeného usnesení nezpochybňují.

Podle ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. však dovolací soud posuzuje z úřední povinnosti také vady řízení uvedené v § 237 odst. 1 o. s. ř. a je-li dovolání přípustné i jiné vady řízení, jestliže mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Vady řízení vypočtené v ustanovení § 237 odst. 1 o. s.

ř. nejsou v dovolání namítány a z obsahu spisu nevyplývá, že by jimi řízení trpělo, řízení však podle názoru dovolacího soudu trpí jinou vadou, která k nesprávnému rozhodnutí věci vést mohla.

Za nesprávný postup odvolacího soudu (vadu odvolacího řízení), jehož důsledkem mohlo být nesprávné právní posouzení ve věci, dovolací soud považuje to, že odvolací soud nezkoumal, zda jsou

splněny podmínky pro připuštění zpětvzetí a zastavení řízení ve věci.

Z ustanovení § 200a odst. 2 o. s. ř. vyplývá, že pokud soud zjistí, že došlo k rozporu mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem, může zahájit i bez návrhu řízení k odstranění takového stavu. Z ustanovení § 27 odst. 2, § 28 odst. 5 a § 32 obch. zák. lze dovodit povinnost rejstříkového soudu zahájit takové řízení, jakmile se dozví o nesouladu mezi skutečným stavem a stavem zapsaným v obchodním rejstříku, a to i bez ohledu na to, zda s takovým postupem účastníci řízení souhlasí. Z uvedeného vyplývá, že v rejstříkovém řízení je výrazně potlačena dispoziční zásada. Tento princip je třeba uplatnit i v rejstříkovém řízení zahájeném na návrh účastníka.

Z dokladů založených ve spisu vyplývá, že valná hromada společnosti G., spol. s r. o., rozhodla o zrušení této společnosti a jejím vstupu do likvidace. Pokud tedy odvolací soud připustil zpětvzetí návrhu na povolení zápisu vstupu společnosti do likvidace včetně zápisu souvisejících změn, přivodil svým rozhodnutím stav, kdy je rozpor mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem, když je společnost zrušena a valná hromada rozhodla o jejím vstupu do likvidace, ale v obchodním rejstříku tento stav není zachycen. Takový postup není podle názoru dovolacího soudu možný. Zastavit řízení podle ustanovení § 96 či § 208 o. s. ř. v důsledku depozitivního úkonu účastníka řízení je možné jen v případě, že z jiných procesních ustanovení nevyplývá povinnost soudu v řízení bez zřetele k tomuto dispozitivnímu úkonu pokračovat. Takovým jiným procesním ustanovením je nepochybně též citované ustanovení § 200a odst. 2 o. s. ř. (ve spojení s ustanoveními § 81 odst. 1 a 3 o. s. ř., § 27 odst. 2, § 28 odst. 5 a § 32 obch. zák.), ukládající rejstříkovému soudu povinnost zahájit řízení i bez návrhu, má-li být dosažena shoda mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem.

Má-li soud podle citovaného ustanovení povinnost řízení zahájit i tam, kde dosud neprobíhalo, je také povinen v něm (za splnění uvedených podmínek) pokračovat tam, kde bylo původně zahájeno na základě návrhu účastníka řízení, i když byl návrh posléze tímto účastníkem vzat zpět. Jestliže má soud povinnost zahájit řízení a ve věci jednat a rozhodnout bez ohledu na vůli subjektu, jenž bude v řízení vystupovat jako jeho účastník, nemůže být úsilí soudu ve svém výsledku zmařeno jen proto, že onen účastník zahájení řízení z úřední povinnosti předešel tím, že návrh na zahájení řízení podal sám. Jednotlivá ustanovení právních předpisů musí soud vždy vykládat nejen podle jejich obsahu, ale i ve vzájemné souvislosti; ze vzájemných vazeb shora uvedených ustanovení postup deklarovaný dovolacím soudem zcela zřejmě vyplývá. Takový postup odpovídá i zásadě hospodárnosti řízení upravené v ustanovení § 100 odst. 1 o. s. ř.

Proto dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.